

PRVI POSREDOVALCI V KOROŠKI REGIJI

FIRST RESPONDERS IN KOROŠKA REGION

Andrej Šmon*

Peter Kordež**

*Splošna nujna medicinska pomoč, Zdravstveni dom Ljubljana, Bohoričeva ulica 4, 1000 Ljubljana

**Zdravstveno reševalni center Koroške, Ob suhi 11a, 2390 Ravne na Koroškem

Teoretična izhodišča: Zaradi posledic nenadne srčne smrti v slovenskem prostoru dnevno umre od pet do šest ljudi. V večini primerov so navzoči očitvidci, vendar ti zaradi panike ne nudijo prve pomoči, oziroma jo nudijo nepravilno. Kot vemo, ima oseba v srčnem zastoju z vsako minuto deset odstotkov manjšo možnost preživetja, ki se ob nepravilnem izvajanju oziroma ne izvajanju teh deset odstotkov še poveča. Koroška regija je geografsko raznolika pokrajina, obdana z gorovjem in razgibanim hribovskim svetom, kar seveda povečuje optimalni odzivni čas službe nujne medicinske pomoči. Z vključitvijo gasilcev – prvih posredovalcev, katerih društva so v vsakem mestu in večji vasi, bi lahko dostopni čas do osebe v srčnem zastoju prepolovili in s tem omogočili večjo možnost preživetja.

Metoda: Podatke smo zbirali iz protokolov nujne intervencije za prve posredovalce. Pridobili smo ključne podatke intervencij prvih posredovalcev na koroškem v obdobju od 01. 11. 2014 do 10. 05. 2015.

Rezultati: Analiza zbranih podatkov je pokazala osem intervencij prvih posredovalcev na koroškem. Aktivirana so bila gasilska društva v Črni na Koroškem, Mežici in v Radljah ob Dravi. Aktivirani so bili zaradi potrebe po AED, ker je obstajal sum zastoja srca. Na podlagi danih odzivnih časov smo ugotovili povprečni odzivni čas, ki je znašal 3,9 minute.

Razprava: Z uvedbo prvih posredovalcev na koroškem smo odzivne čase več kot prepolovili in s tem omogočili večjo možnost preživetja osebe v srčnem zastoju.

Ključne besede: nenadna srčna smrt, avtomatični zunanji defibrilator (AED), prvi posredovalec, prva pomoč, nujna medicinska pomoč

Uvod

Koroška regija leži na severu države ob avstrijski meji. Njeno zemljepisno podobo ustvarjajo gozdni hribovi ter gore in sicer Pohorje, Karavanke, Kamniško – Savinjske Alpe ter tri rečne doline: Dravska, Mežiška in Mislinjska Dolina. Prometno je težko dostopna in slabo povezana s središčem države (1).

Statistični podatki

(2) Površina, km ² , 1. 7. 2012	1.041
(2) Število prebivalcev, 1. 7. 2012	72.267
(3) Gostota prebivalstva, preb/km ² , 1. 7. 2012	69,4
(3) Povprečna starost prebivalcev, leta, 1. 7. 2012	42,2
(3) Naravni prirast, št./1.000 preb., 2012**	0,7

(3) Prebivalci, stari 0-14 let, %, 1. 7. 2012	14,2
(3) Prebivalci, stari 65 let ali več, %, 1. 7. 2012	16,7

Nujna medicinska pomoč na Koroškem

Nujno medicinsko pomoč na koroškem sestavljajo javni zavodi zdravstvenih domov ter Zdravstveno reševalni center koroške. Službe nujne medicinske pomoči so postavljene v centru večjih koroških mest: Ravne na Koroškem – PHE, Slovenj Gradec 1B, Radlje ob Dravi – 1B, Dravograd A2, Črna na Koroškem A2 (4). Povprečni odzivni čas službe NMP v letu 2014 znaša 9 minut (6). Kot smo že predhodno omenjali, vpliva na odzivne čase na koroškem predvsem razgibano hribovito okolje ter slabe cestne povezave. Prednost nujne medicinske pomoči na koroškem je ta, da ima Zdravstveno reševalni center lastni zdravstveno dispečerski center, ki po nujnosti aktivira ekipe nujne medicinske pomoči in tako ni potrebna večkratna vezava klica v nujnem primeru, ki bi še povečala odzivni čas (5).

Prvi posredovalci na koroškem

V letu 2014 se je na koroškem pričel projekt ustanavljanja prvih posredovalcev, katerih glavni namen je skrajšanje odzivnih časov v primeru suma na srčni zastoj. Trenutno je na koroškem deset prostovoljnih gasilskih društev, ki so v primeru suma na srčni zastoj aktivirana s strani Regijskega centra za obveščanje Slovenj Gradec. Aktivirani so gasilci, ki imajo s strani Zdravstveno reševalnega centra koroške opravljen poseben tečaj temeljnih postopkov oživljanja z uporabo avtomatičnega zunanega defibrilatorja (AED).

Slika 1: Enote nujne medicinske pomoči in prvih posredovalcev na koroškem

Legenda:

●	Enota nujne medicinske pomoči
○	Enota prvih posredovalcev
	Enota prvih posredovalcev v nastajanju

Raziskava, metoda, ugotovitve

Namen raziskave je ugotoviti povprečni odzivni čas in ukrepanja prvih posredovalcev na koroškem, ki so ključnega pomena preživetja osebe v srčnem zastoju. Retrogradno smo analizirali osem protokolov intervencij prvih posredovalcev iz Črne na koroškem, Mežice in Radelj ob Dravi v obdobju od 1. 11. 2014 do 10. 5. 2015.

Tabela 1: Analiza protokolov intervencij prvih posredovalcev na koroškem

Povprečni odzivni čas	3,9 minute	Št. defibrilacij	13
Povprečna starost	63 let	Obračanje v stab. boč. pol.	2
Moški	6	Opazovanje	4
Ženske	2	Živi	4
Reanimacija potrebna	3	Mrtvi	4
Reanimacija nepotrebna	4	Skupno število aktiviranih prvih posr.	55
Nadzor z AED	3	Skupno število intervencij	8
El. sunek potreben	4		
El. sunek nepotreben	2		

(Protokoli intervencij prvih posredovalcev, 2014 - 2015)

Ugotovili smo, da so prvi posredovalci več kot prepolovili odzivni čas v primeru suma na srčni zastoj. V določenih primerih ni bila potrebna reanimacija z uporabo AED, vendar so z uporabo manevrov, ki so se jih naučili na tečajih, preprečili poslabšanje zdravstvenega stanja do prihoda ekipe nujne medicinske pomoči. Prednost določenih gasilskih društev prvih posredovalcev je ta, da imajo v svoji ekipi člane, ki so zaposleni v službi nujne medicinske pomoči ali v drugih zdravstvenih enotah, kar pripomore še k kvalitetnejši oskrbi osebe do prihoda nujne medicinske pomoči.

Zaključek

Prvi posredovalci v Sloveniji so pokazatelj odličnega sodelovanja med gasilskimi organizacijami s službo nujne medicinske pomoči. Pomagajo prepoloviti odzivni čas, strokovno nuditi prvo pomoč osebi v srčnem zastoju in pokriti tako imenovane sive lise območij, kjer potrebuje nujna medicinska pomoč več kot deset minut urgentne vožnje od klica na številko 112 do samega prihoda na kraj.

Literatura

1 – RRA Koroška d. o. o., Regionalna razvojna agencija za Koroško. 2012. Dostopno na: http://www.rra-koroska.si/index.php?site=vsebina_all&kat=1831&parent=1830&lang=1 (8. 5. 2015).

2 – Statistični urad Republike Slovenije. Podatkovni porta SI STAT. Dostopno na: <http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Regije/Regije.asp> (8. 5. 2015).

3 – Statistični urad Republike Slovenije. Slovenske regije v številkah 2014. Dostopno na: http://www.stat.si/publikacije/pub_regije.asp (10. 5. 2015).

4 - Pravilnik o službi nujne medicinske pomoči. Uradni list Republike Slovenije št. 106/2008.

5 – Zdravstveno reševalni center Koroške. Dostopno na: <http://www.zrck.si/it/615/1/S/1717/p021/615/2403/predstavitev.html> (7. 5. 2015).

6 – Arhiv Zdravstveno reševalnega centra Koroške (2015).